

Ю.В. Бегишева*, А.А.Турдиева, А.З. Абусева

аға оқытушы, магистр М. Әуезов атындағы ОҚУ, Шымкент, Қазақстан
аға оқытушы, өнертану магистр М. Әуезов атындағы ОҚУ, Шымкент, Қазақстан
аға оқытушы, магистр М. Әуезов атындағы ОҚУ, Шымкент, Қазақстан

*Корреспондент авторы: uliya.begisheva@aeuzov.edu.kz

ХОРЕОГРАФИЯ САБАҚТАРЫНДА БАЛАЛАРДЫҢ ЭСТЕТИКАЛЫҚ ТӘРБИЕСІНЕ ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУДІҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖАҒДАЙЛАРЫНЫҢ ӘСЕРІ

Түйін

Мақалада би ұжымымен ұйымдастырушылық-көркемдік жұмыстың негізгі элементтері қарастырылған. Хореография мұғалімдері үшін де, студенттері үшін де хореографиялық практиканың этикалық және эстетикалық аспектілерін талдайды, би тәрбиесіндегі дәстүрлі және инновациялық оқыту әдістерін, формалары мен тәсілдерін талдайды. Би өнері тұлғаны эстетикалық тәрбиелеу құралы ретінде үлкен күшке ие. Би сабақтарында балалар сұлулық әлемімен танысады, көркемдік қабілеттерін дамытады. Бимен өзара әрекеттесу балалардың музыканы тыңдау, түсіну және бағалау қабілеттерін дамытады, музыкалық өнерге деген терең сүйіспеншілікті оятады. Бұл дайындық балалардың болашақта талапшыл және білімді музыка тыңдаушылары болуына негіз қалайды. Би саласында баланың өміріне деген қуаныш пен сүйіспеншілік, сондай-ақ оның шығармашылық қиялы мен тапқырлығы көрінеді. Бала пластикалық бейнелерді жасауға мүмкіндік беретін қозғалыс арқылы өз ойын білдіруді үйренеді. Би сабақтары шиеленісті жеңілдету, зейінді арттыру, эмоционалдық реакцияларды жақсарту және жалпы алғанда, баланың өмір сүру реңін және жалпы оның мінез-құлқын арттыру құралы ретінде қызмет етеді.

Кілттік сөздер: би, эстетикалық тәрбие, педагогикалық жағдайлар, ұжым, хореография, денсаулық.

Кіріспе

Эстетикалық тәрбиенің тиімділігі арнайы педагогикалық жағдайлар жасау арқылы одан әрі жақсартуы мүмкін. Хореография эстетикалық және көркемдік дамуға ықпал ететін, адамдарға өнерді бағалауға көмектесетін негізгі элемент ретінде қызмет етеді. Балет сабақтары арқылы балалар өнердің бұл түрін оның сүйкімділігінен шабыттандыратын терең түсінуді дамытады. Олар бидің қызықты әлеміне қосылуға деген ұмтылысты дамытады, бұл олардың биге деген сүйіспеншілігінің басталуын білдіреді.

Дарынды балаларды анықтау, қолдау, дамыту және әлеуметтендіру қазіргі заманғы хореографиялық білім беруінің басым бағыттарының біріне айналуға.

Теориялық талдау

Балалардың бойындағы дарындылықты анықтау ұзақ процесс, өйткені талант әрқашан бірден көрінбейді. Әр балаға мұқият назар аударып, оның жеке ерекшеліктерін ескеру өте маңызды. Сонымен қатар, жылы сөз, қолдау және жігерлендіру балалардың қабілеттерін әртүрлі аспектілерде ашуға көмектеседі. Адам өз дағдыларын іс жүзінде қолдануға тырысқанда аша алады. Бұл процесті хореография жақсы реттелген жүйемен жеңілдетеді.

Әрбір өз ісіне берілген тәрбиеші бар күш-жігерін балаларды ұжымдық ортада тәрбиелеуге арнайды. Ол олардың барлық ерекше қасиеттерін таниды және олардың шығармашылық эволюциясының куәсі болады. Ол өзінің энергиясының әрбір тамшысын олардың дамуына жұмсайды, олардың ажырамас өсуіне уақыт пен ресурстарды аямайды[1].

Музыка мен хореография баланың рухани саласын, оның шығармашылық әлеуетін, әсіресе балалық шағында дамытуға теңдесі жоқ мүмкіндіктер береді, өйткені дәл осы жаста адам барлық сиқырлы жаңалықтарға ең сезімтал болады.

Хореограф балалардың бойында өнермен қарым-қатынас жасау, оның тілін түсіну, сүю және оған жақсы талғаммен қарау қажеттілігін дамытып, нығайтуы керек. Концерттік бағдарламаларды, кәсіби және көркемөнерпаздар ұжымдарының қойылымдарын бірлесіп қарау және талқылау пайдалы.

Хореографиялық ұжымдағы балалар сабақтары оларды тәрбиелеудің тамаша тәсілі болып табылады, өйткені олар жас ақыл-ойды ұйымдастыруға және тәрбиелеуге, олардың көркемдік және эстетикалық көкжиегін кеңейтуге, ұйымшылдыққа, дене шынықтыруға және жалқаулық пен азғындықтан аулақ болуға үйретеді[2]. Ұжым болып жұмыс істей отырып, балалар да құнды қасиетті - ортақ мақсатқа жету үшін жауапкершілік сезімін дамытады.

Тәртіптік тәрбие жұмыс процесін ұйымдастыру дағдыларын қалыптастырады, оған белсенді қатынасты тәрбиелейді. Бала әр іс-әрекеттің міндетті екенін білуі керек. Сабақты себепсіз өткізіп жіберу би өнерінің ерекшелігіне байланысты мүмкін емес. Балалар өздерінің алдындағы тапсырмаларды орындай алмайды. Бұл тіпті нәтиже алу туралы емес, қарыз ұғымы, оны әзірлеу және дамыту туралы.

Хореография сабақтары арнайы жабдықталған балет залында өткізілуі керек, онда айналар, станок бар, ол таза, жеңіл және әдемі, сабақтарға арналған материалдық жабдықтар, көрнекі құралдар, музыкалық жабдықтар болуы керек.

Осы жағдайлардың барлығын кішкентай бала көреді және ол оған тәнті болады, өйткені мұның бәрі оның театрда балет қойылымында көре алатын сиқырлы әлеміне де қатысты. Оның ғажайып би әлемімен таныстығы осылай жалғаса береді. Мұның бәрі эстетикалық қабылдау мен бейнелеудің дамуына, эстетикалық бағалаудың қалыптасуына ықпал етеді.

Маңызды шарт-хореография сабақтарының баланың жан-жақты дамуына ықпал ететін басқа өнер түрлерімен және көркемдік әрекеттермен байланысы.

Жаңадан бастаған балалар, егер олар өз жұмысының нәтижесін көрмесе, ұзақ уақыт оқуға шыдамы жетпейді. Жұмыстың бастапқы кезеңінде балалардың бастауыш білімін пайдаланатын мұғалімдер үшін олар үшін қарапайым би элементтері бойынша шағын сахналық жұмыс жасаған жөн [3]. Бұл балаларды тәрбиелік және тәрбиелік міндеттерге ынталандырады, сахналық мінез-құлыққа, олардың орындалуына жауапкершілікке үйретеді. Нақты жетістік балаларға қуаныш сыйлайды. Керісінше, қуанышты шығармашылық жұмыстың болмауы оны кездейсоқ, болашақсыз етеді. Өздеріне қарағанда көбірек мүмкіндіктерді қажет ететін балаларға мақсат қоюға болмайды.

Эстетикалық тәрбиені барлық қажетті ресурстарға ие қосымша білім беру мекемесінде тиімді жүзеге асыруға болады: мамандандырылған мұғалімдер, арнайы жабдықталған бөлмелер, жарықтандыру, сахна және музыкалық жабдықтар. Бұл мектептерге балалар көркемсурет мектептері, би студиялары және балет мектептері кіреді. Бұл мекемелер хореографиялық білім берудің бастапқы кезеңі ретінде қызмет етеді және сыныптан тыс және әлеуметтік маңызы бар іс-шаралар арқылы балалардың білім беру және дамыту мүмкіндіктерін біріктірудің шешуші буынына айналды.

Хореография мектебінен айырмашылығы, бұл мекемелерде оқушыларды қатаң іріктеу қолданылмайды, өйткені олардың мақсаттары айтарлықтай ерекшеленеді. Балаларға сұлулық сезімін тәрбиелеуге және оларды би әлеміне шығаруға баса назар аударылады. Сондықтан бұл шарт балаларды би мектебіне қабылдаудың жалпы қабылданған ережелерінен ауытқуды талап етеді. Ептілікті арттыру үшін икемділіктің, икемділіктің және тұрудың қарапайымдылығының жоғары дәрежесін көрсететін балаларды асырап алған жөн болғанымен, баланың бимен айналысуға деген ұмтылысы басты фактор болып қала береді.

Алғашқы сабақтарда оқушылар еріксіз мұғалімнің актерлік стилін қабылдайды. Содан кейін, олар өздерінің қабілеттеріне және іс-әрекеттің белгілі бір тәуелсіздігіне сенімді болған кезде, оларды бірте-бірте іс-әрекет сезімін, оған деген көзқарасын әрбір тәрбиелік тапсырмаға инвестициялауға, яғни өз жолын көрсетуге шақыру керек қатаң академиялық стильді бұзбай қозғалу. Бұл тәрбиелік тәсіл студенттерге баланың би бейнесін қалыптастыру үшін маңызды болып табылатын «өзін-өзі табуға», олардың даралығын анықтауға мүмкіндік береді[4].

Сондықтан балалар көркемсурет мектебінің оқушыларына эстетикалық тәрбие берудің міндеттері мен мазмұны өте маңызды. Балалардың әлемдік мәдениетті білуі арқылы музыкалық, хореографиялық және рухани-адамгершілік көкжиектерін дамыту, оларды би өнерімен таныстыру арқылы балалардың эстетикалық талғамын қалыптастыру, салауатты өмір салтын ұстану қажеттілігі, шығармашылық белсенділік, баланың жан дүниесінде ішкі

үйлесімділікті қалыптастыру қабілеті, өз бойында шығармашылық принципті қалыптастыру үшін физикалық жетілу.

Хореография сабақтары оқушыларға хореографиялық, музыкалық және көркем мәдениеттің үлгілерімен танысуға мүмкіндік беретін қосымша білім беру жағдайында балаларды эстетикалық тәрбиелеудің тиімді құралы болып табылады. Арнайы педагогтардың жетекшілігімен жүйелі түрде қатыса отырып, балалар эстетикалық талғамды дамытуға, эстетикалық қабылдауды, шығармашылық ойларды қалыптастыруға, музыкаға, қимыл-қозғалысқа, хореографияға деген қызығушылықты оятуға, ырғақты қимыл-қозғалыс дағдыларын дамытуға мүмкіндік беретін ең маңызды жұмыстарды орындайды. Балалар пластмассаларды дамытады және денені физикалық түрде жаттықтырады, бұл баланың денесінің әдемі сызықтарының, талғампаз қалпының қалыптасуына әсер етеді. Мұның бәрі денсаулықты сақтау және нығайту қабілеті[5].

Бұл жұмыстың практикалық маңыздылығы хореография өнері арқылы балалардың көркемдік талғамын қалыптастыру процесінің ерекшеліктерін зерттеуде жатыр.

Хореографияның мүмкіндіктері өте кең және жан-жақты, оны оқу процесінде қолдану бірқатар дидактикалық, тәрбиелік және дамытушылық міндеттерді кешенді шешуге ықпал етеді

Қорытындылар

Сондай-ақ, хореография сабақтарының балалардың физикалық дамуы үшін маңызы зор деген қорытынды жасауға болады. Олар жіңішке позицияға ие болады, жеңілдікпен, еркіндікпен және рақыммен қозғала бастайды, қисықтар, «аяқ», артық салмақ және т.б. сияқты физикалық ақауларды жояды. Пайдалы дағдылар хореография сабақтарында табиғи түрде алынады. Балалар күнделікті өмірде мінез-құлық эстетикасын сезіне бастайды, бейімделу мен сыпайылық мінез-құлық нормасына айналады. Олар сыртқы келбетіне, тазалығына, тазалығына, киімі мен шаш үлгісінің талғампаздығына мән береді[6].

Балалардың хореографиялық ұжымдағы жетістігі кәсіби білімі бар және оны оқу жұмыстарына шебер қолданатын немесе балаларға кері әсерін тигізетін қателіктер жіберетін мұғалімге байланысты екенін есте ұстаған жөн. Хореография мұғалімдерінің әр түрлі жастағы балалармен жұмыс жасау әдісінің егжей-тегжейін білуі, тәжірибеде жиі кездесетін қателіктердің себептерін түсінуі маңызды.

Балалардың оқу іс-әрекетіндегі мұғалімнің маңызды сипаты педагогикалық жағдайды, қателерді түзетудің жолдары мен мүмкіндіктерін талдау және ескеру қабілеті деп айтуға болмайды. Психологиялық түйсігі, жағдайды сезіну қабілеті болуы маңызды. Мұғалімнің көшбасшылық қабілеті білім беру мақсаттары үшін қолайлы жағдайларды пайдалану, сыныпта тұрақты жағымды атмосфера құру үшін үлкен маңызға ие [7].

Күн сайын барлық сабақтар, жаттығулар немесе концерттер балалардың қызығушылықтары мен қабілеттерін өзгертеді. Оқу процесінде көрінетін ең кішкентай ерекшеліктерді де тастамаңыз. Хореографиялық ұжымдағы балалардың сабақтардағы белсенділігі мұғалімнің шығармашылық бастамасына, шәкірттерінің орындаушылық шеберліктерін шындауға және салауатты рухани дамуына бағыт-бағдар беруге деген ұмтылысына байланысты.

Әдебиеттер тізімі

1. А.Г.Маклаков.Общая психология: Учебник для вузов.-СПБ.:Питер,2016-583с.
2. Пуляева Л.Е. Некоторые аспекты методики работы с детьми в хореографическом коллективе: учеб. пособие для студентов сред. и высш. учеб. заведений культуры и искусств РФ / Л.Е. Пуляева. – Тамбов: Изд-во ТГУ им. Г.Р. Державина, 2001. – 80 с.
3. Брусницына А.Н. Воспитание танцевальной культуры школьников в хореографических коллективах учреждений дополнительного образования детей: личностно-деятельностный подход.. Автореф. дис. ...к.пед.наук. Москва:Московский государственный университет культуры и искусств, 2008, 26с.

4. Вербицкий А.А. Воспитание в современной образовательной парадигме / Москва // Педагогика. - 2016. - №3. - С. 3-16.
5. Н. В. Сырова, М. А. Замураева, Е. А. Шушканова. Педагогические условия формирования творческих способностей обучающихся // Ялта. Проблемы современного педагогического образования. - 2020 – № 68-4. - С. 206-209.
6. Гуцу З.А. Формирование художественных интересов младших школьников на занятиях хореографического кружка: диссертация ... кандидата педагогических наук. Москва: Российская государственная библиотека. 2016, 153 с.
7. Мельдаль К. Поэтика и практика хореографии. М.:Кабинетный ученый, 2015. - 106 с.

Ю. В. Бегисева*, А. А. Турдиева, А. З. Абусева

ст. преподаватель, магистр, ЮКУ им. М. Ауэзова, Шымкент, Казахстан

ст. преподаватель, магистр, ЮКУ им. М. Ауэзова, Шымкент, Казахстан

ст. преподаватель, магистр, ЮКУ им. М. Ауэзова, Шымкент, Казахстан

*Автор для корреспонденции: uliya.begisheva@auezov.edu.kz

ВЛИЯНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ НА ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ НА УРОКАХ ХОРЕОГРАФИИ

Аннотация

В статье рассматриваются основные элементы организационной и художественной работы с танцевальным коллективом. Анализируются этические и эстетические аспекты хореографической практики как для преподавателей, так и для студентов хореографического факультета, традиционные и инновационные методы обучения, формы и подходы в танцевальном образовании. Искусство танца обладает огромной силой как средство эстетического воспитания личности. На уроках танцев дети знакомятся с миром прекрасного, развивают художественные способности. Взаимодействие с танцем развивает у детей способность слушать, понимать и ценить музыку, прививает глубокую любовь к музыкальному искусству. Это обучение закладывает основу для того, чтобы в будущем дети стали требовательными и образованными слушателями музыки. В области танца проявляются радость и любовь к жизни ребенка, а также его творческое воображение и изобретательность. Ребенок учится выражать себя через движение, что позволяет ему создавать пластические образы. Занятия танцами служат средством снятия напряжения, повышения внимания, улучшения эмоциональных реакций и, в целом, повышения жизненного тонуса ребенка и его поведения в целом.

Ключевые слова: танец, эстетическое воспитание, педагогические условия, коллектив, хореография, здоровье.

Yu.V. Begisheva*, A.A.Turdieva, A.Z. Abuseva

senior lecturer, Master's degree, M. Auezov SKU, Shymkent, Kazakhstan

Senior lecturer, Master's degree, M. Auezov SKU, Shymkent, Kazakhstan

Senior lecturer, Master's degree, M. Auezov SKU, Shymkent, Kazakhstan

*Corresponding author's email: uliya.begisheva@auezov.edu.kz

THE INFLUENCE OF PEDAGOGICAL CONDITIONS OF ADDITIONAL EDUCATION ON THE AESTHETIC EDUCATION OF CHILDREN IN CHOREOGRAPHY LESSONS

Abstract

The article discusses the main elements of organizational and artistic work with a dance group. The ethical and aesthetic aspects of choreographic practice for both teachers and students of the choreographic faculty are analyzed, traditional and innovative teaching methods, forms and approaches in dance education are analyzed. The art of dance has great power as a means of aesthetic education of the individual. At dance lessons, children get acquainted with the world of beauty, develop artistic abilities. Interaction with dance develops children's ability to listen, understand and appreciate music, instills a deep love for the art of music. This training lays the foundation for children to become demanding and educated music listeners in the future.

In the field of dance, the joy and love of a child's life, as well as his creative imagination and ingenuity, are manifested. The child learns to express himself through movement, which allows him to create plastic images. Dancing classes serve as a means of relieving tension, increasing attention, improving emotional reactions and, in general, increasing the vitality of the child and his behavior in general.

Key words: dance, aesthetic education, pedagogical Conditions, team, choreography, health.

Қатынасхаттар үшін жауапты автор туралы ақпарат

Бегишева Юлия Витальевна

п.ғ.магистрі., аға оқытушы «Өнер» кафедрасы

uliya.begisheva@aeuzov.edu.kz моб: 8(701)760-24-09

Information about the author responsible for contacts

Begisheva Yulia Vitalievna

master of Pedagogical Sciences., senior lecturer of the Department "Art" uliya.begisheva@aeuzov.edu.kz

mob: 8(701)760-24-09

Информация об авторе, ответственном за сообщения

Бегишева Юлия Витальевна

магистр п. н., старший преподаватель кафедры» искусство"

uliya.begisheva@aeuzov.edu.kz

моб: 8 (701) 760-24-09